

Jan Zubka

Przegląd ustawodawstwa powszechnego ogłoszonego w "Acta Apostolicae Sedis " 1965 r.

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 9/3-4, 421-428

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA POWSZECHNEGO
OGŁOSZONEGO W „ACTA APOSTOLICAE SEDIS”
1965 ROKU

Stolica Apostolska ogłasza swoje ustawy przez umieszczenie ich w dzienniku urzędowym „Acta Apostolicae Sedis” (AAS), o ile w poszczególnym wypadku nie postanowi innego sposobu promulgacji. Ustawy wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od daty umieszczonej na zeszyte Aktów, chyba że z natury rzeczy obowiązują zaraz lub w samej ustawie wyraźnie zaznaczono dłuższy lub krótszy czas wakansu. Orzeczenia dogmatyczne lub ustawy tłumaczące prawo Boże obowiązują natychmiast.

Taki sposób promulgacji ustaw kościelnych przepisał papież Pius X (1903—1914) swą konstytucją „Promulgandi” z 29 listopada 1908 r. i postanowił, że od 1909 r. ustawy Stolicy Apostolskiej będą ogłaszane w „Acta Apostolicae Sedis”.¹ Sposób ten przyjął w kanonie 9 Kodeks Prawa Kanonicznego.

Biorąc to pod uwagę, przedstawimy *przeгляд ustawodawstwa* powszechnego ogłoszonego w „Acta Apostolicae Sedis” 1965 roku w *porządku chronologicznym*.

1. Papież Paweł VI: *Konstytucja Dogmatyczna o Kościele* Soboru Watykańskiego II z dnia 21. XI. 1964, ogłoszona 30. I. 1965 r. AAS, s. 1—67.

Zawiera b. obszernie omówienie Kościoła jako mistycznego ciała Chrystusa. Podaje tajemnicę Kościoła, jego hierarchię zwłaszcza episkopat, zadanie wiernych i zakonników, powołanie do świętości a przez nią do zjednoczenia Kościoła pielgrzymującego z Kościołem niebieskim. Kończy się traktatem o Maryi Dziewicy w tajemnicy Chrystusa i Kościoła (s. 58—67.)

2. Papież Paweł VI: *Dekret o Katolickich Kościołach Wschodnich* Soboru Watykańskiego II z dnia 21. XI. 1964, ogłoszony 30. I. 1965 r. AAS, s. 76—85, wchodzi w życie po dwóch miesiącach od ogłoszenia, o ile Patriarchowie ze słusznej przyczyny tego czasu nie zmniejszą, albo nie zwiększą.

¹ AAS, 1. (1909) 1.

Katolickie Kościoły Wschodnie otrzymały w tym dekrete swą konstytucję, która uwypukla piękno, starożytność i dostojność obrządków wschodnich. Dekret kreśli prawa i obowiązki Patriarchów Wschodnich, będących w łączności z Kościołem Zachodnim, nawołuje duchowieństwo i wiernych do modlitwy, miłości i jedności w duchu bożym i do braterskiego współżycia z braćmi odłączonymi tychże obrządków wschodnich.

3. Papież Paweł VI: *Dekret o ekumenizmie*, Soboru Watykańskiego II. z dnia 21. XI. 1964, ogłoszony 30. I. 1965 r. AAS, s. 90—107.

Ekumenizm w tym dekrete otrzymał obszerne wskaźniki dla swej działalności duszpasterskiej. Wzywa do modlitwy, miłości i wzajemnego dialogu z braćmi odłączonymi. Podkreśla wiele wspólnych zasad między katolikami, a braćmi odłączonymi. Wyraża nadzieję, że wszyscy chrześcijanie na świecie dołożą usilnych starań, aby urzeczywistniła się jedność, o którą tak gorąco prosił Jezus w swej arcykapłańskiej modlitwie.

4. Papież Paweł VI: *Ogłoszenie o skróceniu czasu postu eucharystycznego*. W dniu 21 listopada 1964 r. Papież na Sesji publicznej Soboru Watykańskiego II ogłosił skrócenie czasu postu eucharystycznego, które ogłoszono dnia 27. II. 1965 r. AAS, s. 186.

Biorąc pod uwagę trudności przy zachowywaniu postu eucharystycznego w różnych krajach na prośbę biskupów Papież skraca czas postu na jedną godzinę przed Komunią św. odnośnie pokarmów stałych tak dla kapłanów, jak również dla wiernych.

5. Papież Paweł VI: *Rozpoczęcie IV Sesji Soboru Watykańskiego II*.

Podczas audiencji udzielonej Kardynałowi Cicognani w dniu 4 stycznia 1965 r. Papież postanowił, że IV Sesja Soboru Watykańskiego II rozpocznie się 14. IX. 1965 r. w uroczystość Podwyższenia Krzyża i będzie Sesją ostatnią. Powyższe postanowienie zostało ogłoszone dnia 27. II. 1965 r. AAS, s. 188.

6. S. Kongr. Sem. i Uniwersytetów: *Dekret o utworzeniu Wydziału Teologiczno-filozoficznego w Kolegium OO. Jezuitów w Heythropii w Anglii* z dnia 25. XI. 1964, ogł. 27. II. 1965 r. AAS, s. 191—192.

Dekret w oparciu o Konstytucję „Deus scientiarum Dominus” z 1931 r. wskazuje zasady studiów we wspomnianym Kolegium. Przepisuje organizację studiów, sposób nadawania stopni akademickich i postanawia, że Wielkim Kanclerzem Wydziału będzie arcybiskup Westministerski, a Wicekanclerzem prowincjał OO. Jezuitów prowincji angielskiej. Profesorami mogą być

nie tylko XX. Jezuici, ale i nie Jezuici, byleby były zachowane przepisy Konstytucji i zasady specjalnej umowy, zawartej między Episkopatem Anglii, a zakonem OO. Jezuitów z dnia 12. XI. 1964, którą to umowę Kongregacja zatwierdza, jak również regulamin studiów. Na Wydziale mogą studiować studenci z całego kraju.

7. S. Kongr. Semin. i Uniwer.: *Dekret o utworzeniu Wydziału Teologicznego w Katolickim Uniwersytecie Kanadyjskim w Sherbrooke* z dnia 30. X. 1964 r., ogł. 27. III. 1965 r. AAS, s. 192—193.

Katolicki Uniwersytet Kanadyjski utworzony 21 listopada 1957 roku zapisał się dodatnio w rozwoju kulturalnym Kanady, ale nie posiadał Wydziału Teologicznego. Arcybiskup Metropolita Sherbrooke ze swymi biskupami, należącymi do jego metropolii, zwrócił się do Stolicy Świętej, aby utworzyła w Uniwersytecie Wydział Teologiczny. Papież Paweł VI przychylił się do tej prośby i polecił Kongregacji erygować Wydział, co też Kongregacja swym dekretem uczyniła, polecając przestrzegać ściśle przepisów Konstytucji: „Deus scientiarum Dominus” w prowadzeniu Wydziału.

8. Papież Paweł VI: *Motu proprio o wyborze Patriarchów Wschodnich do Kolegium Kard.* z dn. 21. II. 1965, ogł. 30. IV. 1965 r. AAS. s. 295—296.

Postanowienie to zmienia kanon 231 § 1 i stanowi, że Patriarchowie Kościołów Wschodnich wybrani do Kolegium Kardynalskiego zaliczają się „ad ordinem Episcopalem eiusdem Collegii”. Precedencja między Kardynałami ma być w takim porządku, że pierwsze miejsca zajmują Dziekan i Wicedziekan Kolegium, a za nimi idą Kardynałowie biskupi podmiejscy w Rzymie i wreszcie Kardynałowie biskupi stosownie do swej godności i czasu otrzymania purpury.

9. Papież Paweł VI: *Encyklika „Mense Maio instante”* z dnia 29. IV. 1965 r., ogł. 31. V. 1965 r. AAS, s. 353—358.

Jako najwyższy pasterz Kościoła Katolickiego podkreśla Papież w swej Encyklice Majowej rolę i pośrednictwo Maryji Wspomożycielki wiernych w obecnych czasach i nawołuje tak duchownych, jak cały lud Boży do gorących modlitw w miesiącu maryjnym do Matki Najświętszej, Matki naszej i Matki Kościoła. Zwraca się do młodzieży i wzywa ją również do modlitwy, zwłaszcza do modlitwy różańcowej.

10. Papież Paweł VI: *List apost. do Kard. Marelli, przewodniczącego Sekretariatu pro non christianis* z dnia 12. II. 1965 r., ogł. 31. V. 1965 r. AAS, s. 375—376.

Pismem tym Papież deleguje Kard. Marellę jako swego

przedstawiciela na uroczystości misyjne w Japonii. Wspomina o Męczennikach Japońskich, pozdrawia naród japoński, chwali wiarę Kościoła Japońskiego i wszystkich zachęca do modlitwy.

11. Papież Paweł VI: *List apost. do Kard. Silva Henriquez, Arcybisk. w Chile jako Legata na Kongres Maryjny w Republice Dominikańskiej z dn. 11. II. 1965 r.*, ogł. 31. V. 65 r. AAS, s. 377—9.

Pismo nawiązuje do Konstytucji o Kościele, uchwalonej na Soborze Watykańskim II, w której rozdział VIII jest poświęcony Marii, Matce Kościoła. Podkreśla, że kult maryjny jest żywy w Ameryce Łacińskiej. Kard. Silva Henriquez jako gorliwy czciciel Maryi będzie godnie reprezentował Kościół Katolicki, w którym swą pracą duszpasterską zasługuje na uznanie.

12. Papież Paweł VI: *List apost. do Patriarchy Athenagoras I z dnia 31. III. 1965.*, ogł. 31. V. 1965 r. AAS, s. 379—381.

Na wyspie Rodos odbywał się Synod Prawosławnych Kościołów Wschodnich pod przewodnictwem Patriarchy Athenagoras I. Z tej racji Papież wysłał swe pismo z życzeniem pomyslnych obrad, wspomina o swym spotkaniu z Patriarchą Athenagorasem w Jerozolimie podczas swej pielgrzymki do Ziemi Świętej, podkreśla potrzebę dialogu oraz jedności między Kościołami w myśl nauki Boskiego Zbawcy Jezusa Chrystusa: „Ut unum sint”.

13. S. Kongr. Obrzędów: *I Dekret: „Kyriale simplex editur” z dnia 14. XII. 65*, ogł. 31. V. 1965 r. AAS, s. 407.

Stosownie do 117 art. Konstytucji o Liturgii Kongregacja Obrzędów wprowadza celem ujednoczenia melodii gregoriańskich „Kyriale simplex” do Mszy św. i poleca go celebransom zachowywać.

II Dekret: „O śpiewie we Mszy św. zwłaszcza koncelebrowanej” z dnia 14. XII. 1964 r., ogł. 31. V. 1965 r. AAS, s. 408.

Dekret przepisuje zbiór potrzebnych śpiewów w sprawowaniu Mszy św. zwykłej i koncelebrowanej według wymogów Konstytucji o Liturgii.

III Dekret: „Ritus servandus in celebratione Missae” z dnia 27. I. 1965 r., ogł. 31. V. 1965 r. AAS, s. 409.

Ponieważ Instrukcja do wykonania Konstytucji o Liturgii wprowadziła pewne zmiany w odprawianiu Mszy św. dekret wprowadza obowiązujący „Ritus servandus in celebratione Missae”, aby zapobiec dowolności. Ten „Ritus servandus in celebratione Missae” będzie wydrukowany w nowych mszałach.

IV. Dekret: Udzielenie władzy ordynariuszom, aby pozwalali

kapłanom nosić ze sobą oleum infirmorum z dnia 4. III. 1965, ogł. dnia 31. V. 1965 r. AAS, s. 409.

W obecnych czasach b. często człowiek znajduje się w niebezpieczeństwie śmierci. Współczesne warunki życia, jego tempo, ustawiczny pośpiech, sprzyjają temu niebezpieczeństwu. Wielu biskupów z tych względów zwróciło się do St. Apost., aby wbrew kan. 946 K. P. K. kapłani mogli nosić ze sobą oleum infirmorum, zwłaszcza odbywający podróże rozmaitymi wozami. Papież do tej prośby łaskawie się przychylił i zezwolił kapłanom nosić ze sobą oleum infirmorum w odpowiednim i bezpiecznym schowku, gdy tego będą wymagać okoliczności.

V. Dekret: O Komunii pod dwiema postaciami z dnia 7. III. 1965 r., ogł. 31. V. 1965 r. AAS, s. 410—412.

Pozwala ordynariuszom wprowadzić Komunię św. pod dwiema postaciami na razie w formie eksperymentu we Mszy św. zwłaszcza koncelebrowanej, a swoje spostrzeżenia w tej sprawie donieść Radzie Liturgicznej, które Kard. Prefekt w odpowiednim czasie przedłoży Papieżowi.

VI. Dekret: Zmiany w ceremoniach Wielkotygodniowych z dnia 7. III. 1965 r., ogł. 31. V. 1965 r. AAS, s. 412—413.

Wprowadza uproszczenie rytu w konsekreacji Oleorum w Wielki Czwartek i pozwala na Mszę św. koncelebrowaną tego dnia według uznania miejscowego ordynariusza. Niektóre modlitwy wielkopiątkowe są niezgodne z duchem ekumenizmu, przeto należy je zastąpić zmienionymi. Zmiany te przedłożył Papieżowi Kard. Larraona. Papież te zmiany zatwierdził, polecił ogłosić i nakazał zachowywać.

VII. Dekret: Pozwolenie na czytanie Ewangelii o Męce Pańskiej przez świeckich z dn. 25. III. 65 r., ogł. 31. V. 1965 r. AAS, s. 413.

Gdy podczas sprawowania nabożeństw wielkotygodniowych nie ma ani trzech kapłanów, ani trzech diakonów do czytania Ewangelii o Męce Pańskiej, jak tego żąda art. 50 i 51 Instrukcji z dnia 26. IX. 64 to wówczas z konieczności mogą być lektorami świeccy np. ministranci.

14. S. Kongr. Obrzędów: Dekret: Ogłoszenie św. Benedykta Patronem Europy z dnia 26. V. 1965., ogł. 8. VII. 1965., AAS, s. 542—544.

Św. Kongr. Obrzędów z polecenia Papieża ogłasza św. Benedykta Patronem Europy i przepisuje nową dla niego Mszę św. Pozostawia dzień 21 marca jako święto III-iej klasy, dozwala, aby we wszystkich kościołach i kaplicach Europy w dniu 11 lipca corocznie odprawiano o św. Patronie Mszę św. jako wotywę II-iej klasy.

15. S. Congr. de Semin. et Studiorum Univer.: *Decret: O nadawaniu doktoratu w Rzymskim Instytucie Mariologicznym z dn. 7. III. 1965 r.*, ogł. 31. V. 1965 r. AAS, s. 414—415.

Instytut Mariologiczny w Rzymie, którego zasadniczym celem jest jak najobszerniejsze poznanie nauki teologicznej o Matce Bożej, otrzymuje prawo nadawania stopni akademickich doktoratu z teologii Maryjnej tym słuchaczom, którzy złożą wymagane egzaminy i napiszą odpowiednią rozprawę.

16. S. Congr. de Semin. et Studiorum Univer.: *Dekret: Instytut dla Zakonnicy w Salamance zamienia się na Wydział Teologiczny Papieskiego Uniwersytetu Katolickiego w Salamance z dnia 6. III. 1965*, ogł. 7. VII. 1965 r. AAS, s. 545—546.

Instytut dla Zakonnicy z Salamance założył papież Pius X. Instytut ten przez swą działalność naukową i pedagogiczną dobrze się zasłużył Kościołowi. Obecnie zostaje przekształcony w Wydział Teol. PUK w Salamance. Otrzymuje prawo nadawania stopni akademickich: bakałarza i licencjata zakonnikom, specjalizującym się w katechetyce.

17. Papież Paweł VI: *Konstytucja Apostolska: In urbe Kamień-Krajeński, in dioecesi Culmensi, Capitulum Collegiale restituitur in templo SS. Petri et Pauli* z dnia 1. XI. 1965 r. ogł. 4. VIII. 1965 r. AAS., s. 569—570.

Ordynariusz chełmiński biskup Kazimierz Kowalski zwrócił się do Kongr. Konst. o restytucję Kapituły Kolegiackiej w kościele SS. Piotra i Pawła w mieście Kamieniu Krajeńskim, w którym przed laty Kapituła istniała. Po wysłuchaniu zdania Kardynała Stefana Wyszyńskiego, papież Paweł VI swą konstytucją Kapitułę wskrzesza i jej Statuty zatwierdza. Wprowadzenie w życie Konstytucji poleca Kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu jako Metropolicie lub jego delegatowi.

18. Papież Paweł VI: *Dekret o kanonizacji Błogosławionych: Karola Lwanga, Mateusza Mulemby i 20 Męczenników Ugandy z dnia 18. X. 1964*, ogł. 30. IX. 1965 r. AAS, s. 693—703.

Po przeprowadzeniu procesu kanonicznego Papież Paweł VI w dniu 18 października 1964 roku podczas trwania Soboru Watykańskiego II ogłosił Męczenników z Ugandy Świętymi. Męczenników tych jest 22, a imiona i nazwiska są: Karol Lwanga, Abaga Tuzinde, Jakub Bazubaliawo, Kizito, Ambroży Kibuka, Mugagga, Gyaviva, Achilles Kiwanuka Adolfo Ludigo, Mukas Kiriwawanvu, Anatol Kiryggwajjo, Łukasz Banabakintu, Mateusz Kalemba, Józef Mukasa Balikuddembe, Dionizy Ssebuggawawo, Andrzej Kaggwa, Poncján Nigondwe, Atanazy Bazzekuketta, Gonzaga Gonza, Noe Mawaggali, Jan Muzeyi, Mateusz

Mulumba. Męczennicy ci ponieśli śmierć w obronie wiary za czasów króla Mwangi.

19. Papież Paweł VI: Encyklika: „*Mysterium Fidei*” o *Najświętszym Sakramencie z dnia 3. IX. 1965*, ogł. 30. X. 1965 r. AAS., s. 753—774.

Najświętszy Sakrament to tajemnica wiary, która się dokonuje podczas przeistoczenia we Mszy św., w której Jezus Chrystus obecny sakramentalnie za nas się ofiaruje. Eucharystia jest centrum kultu w Kościele. Do tej czci mają duszpasterze wszystkich wiernych słowem i przykładem zachęcać.

20. Papież Paweł VI: *Motu proprio: „Synodus Episcoporum pro universa Ecclesia constituitur” z dn. 25. IX. 1965 r.*, ogł. 30. X. 1965 r. AAS, s. 775—780.

Synod Biskupów jest instytucją centralną, stałą, złożoną z przedstawicieli Episkopatów różnych krajów, która ma pomagać Papieżowi swą radą w rządach Kościołem. Podlega bezpośrednio Papieżowi, do którego należy zwoływanie Synodu, przedkładanie porządku obrad, wyznaczanie kwestii, nad którą obrady toczyć się będą i przewodniczyć Synodowi osobiście lub przez swych delegatów. Synod może być zwoływany na zebranie generalne, nadzwyczajne i specjalne. Z urzędu należą doń Patriarchowie, Arcybiskupi, Metropolici, przedstawiciele poszczególnych Episkopatów wybrani na Konferencjach Krajowych Biskupów według liczby po 1 przedstawicielu na 25 biskupów krajowych, po 2 na 50, po 3 na 100 i po 4 na więcej niż 100 biskupów krajowych. Według swego uznania może papież powiększyć liczbę członków Synodu przez biskupów lub przez członków Instytutów Zakonnych, albo przez biegłych, aż do 15% wszystkich członków synodalnych.

21. Papież Paweł VI: *Konkordat St. Apost. zawarty z Saksonią Dolną w NRF z dnia 26. II. 1965, ratyfikowany 4. X. 1965*. ogł. 15. XI. 1965 r. AAS, s. 834—856.

Konkordat składa się z 20 artykułów i 15 paragrafów dodatkowych. Normuje całokształt stosunków kościelnych między Saksonią a Stolicą Apostolską. Zapewnia Kościołowi wolność w wykonywaniu funkcji religijnych, posiadania szkół, prawa posiadania, nabywania, zbywania dóbr materialnych. Obsadzenie stanowisk kościelnych ma być uzgadniane z rządem.

22. Papież Paweł VI: *Pismo do Kard. Eugeniusza Tisserant, Przewodniczącego Rady Prezydialnej Soboru Watykańskiego II, oznajmujące o dniu zamknięcia i zakończenia Soboru z dnia 9. XI. 1965*, ogłoszone dn. 4. XII. 1965 r. AAS., s. 898—899.

W liście tym Papież podaje, że pragnie aby Sobór Watykański II zakończył swe prace w dniu 8 grudnia 1965 r. w dniu

uroczystego święta Niepokalanego Poczęcia N. M. P., Matki Kościoła, w którym to dniu 1869 roku był rozpoczęty Sobór Watykański I, którego obecny Sobór Watykański II jest dokończeniem. Zarządza, aby 7 grudnia tegoż roku odbyła się ostatnia Publiczna Sesja Soborowa i aby na niej zostały przyjęte pozostałe schematy. Poleca to podać do wiadomości wszystkich Ojców Soboru.

Przegląd powyższy ustawodawstwa powszechnego, jakie było ogłoszone w AAS 1965 roku oparty został głównie na ustawach dekretach i zarządzeniach papieskich, odnoszących się do całego Kościoła i na tych, które chociaż kierowane do podmiotów szczegółowych mają znaczenie ogólne.

Ks. Jan Zubka